

Yleiset hankintaohjeet, hallitus 10.12.2024

[Hyväksyntäaika]

[OID]

ISLAB hyvinvointiyhtymän yleiset hankintaohjeet

Hallitus 24.2.2023, voimassa alkaen 24.2.2023

- päivitykset: 10.12.2024, 21.8.2026

Sisällys

1 ISLABin hankinnoissa sovellettava lainsäädäntö ja ohjeet	2
2 Hankinnan arvon määrittäminen	2
3 Yhteishankintayksiköiden käyttö	3
4 HUS Diagnostiikka - ISLAB yhteistyö	4
5 Hankintamenettelyt.....	5
5.1 Pienhankinnat, alle kansallisen kynnysarvon.....	6
5.1.1 Hankinnat < 10.000 €.....	6
5.1.2 Hankinnat ≥ 10.000 € kansalliseen kynnysarvoon saakka	7
5.2 Kansallisen ja EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat.....	7
5.2.1 Toimeksianto-/osallistumispäätös	8
5.2.2 Suorahankinnat.....	8
6 Sidosyksikköhankeinnot eivät ole mahdollisia.....	9
7 Horisontaalinen yhteistyö	9
8 Hankinnoista päättäminen.....	10
9 Hankintamenettelyn dokumentointi ja asian- ja asiakirjanhallinta	10

Yleiset hankintaohjeet, hallitus 10.12.2024

[Hyväksyntäaika]

[OID]

1 ISLABin hankinnoissa sovellettava lainsäädäntö ja ohjeet

ISLAB on hankintayksikkö, ja sen hankinnat ovat julkisia hankintoja, ja niitä ohjaa laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista. ISLABin hankintatoimen tavoitteena tulee olla tehokas varojen käyttö, ja laadukas kilpailutus.

Huoltovarmuuden ja turvallisuusnäkökohtien toteutuminen tulee olla huomioitu. Hankintojen tulee olla ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä sekä (hankintaan liittyvien toiminnallisten vaatimusten niin salliessa) innovatiivisia.

Hankintatoimi tulee suunnitella siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen. Hankinnoissa on mahdollista käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja, tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia on kohdeltava tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.

Tilaajavastuulain edellyttämistä toimista, eli yhteiskunnallisten- ja työnantajavelvoitteiden noudattamisesta, tulee huolehtia yli 9.000 euron (alv 0 %) hankinnoissa. Tästä annetaan erilliset ohjeet käytännön hankintaohjeissa.

2 Hankinnan arvon määrittäminen

ISLAB on hankintalain näkökulmasta yksi hankintayksikkö, joten hankintalain periaatteiden mukaisesti hankinnan ennakoitua kokonaisarvoa laskettaessa on huomioitava hankittavan hyödykkeen käyttö esim. kaikissa ISLABin yksiköissä koko maantieteellisellä alueella, ei ainoastaan yksittäisessä yksikössä, yksittäisen

Yleiset hankintaohjeet, hallitus 10.12.2024

[Hyväksyntäaika]

[OID]

kunnan alueella tai tietyn aluelaboratorion alueella (esimerkiksi useamman vuoden puitesopimukset hankittavista laitteista).

Ennakoidun arvon laskentasäännöillä¹ pyritään estämään hankintalain vastainen hankintojen pilkkominen, eli hankinnan jakaminen keinotekoisesti kynnysarvot alittavaksi, jotta hankintalakia yleisesti tai esim. ilmoitusvelvollisuutta (HILMA) ei tarvitsisi noudattaa.

Hankintalaki edellyttää kuitenkin hankintasopimuksen jakamista osiin silloin, kun se on hankinnan tai hankintamenettelyn luonteen, laajuuden, toteuttamistavan, kokonaisvastuun tai hankinnan jakamiseen liittyvien riskien vuoksi mahdollista.²

Voimassa olevat kansalliset- ja EU-kynnysarvot tulee tarkistaa ennen hankinnan käynnistämistä. Ne löytyvät mm. Työ- ja elinkeinoministeriön sivuilta: [EU- ja kansalliset kynnysarvot - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu \(tem.fi\)](#)

3 Yhteishankintayksiköiden **käyttö**

Yhteishankintayksiköt ovat julkisyhteisöjen omistamia hankintayhtiöitä, jotka tuottavat hankintapalveluita hankintojen suunnittelusta sopimushallintaan, ja joilta ISLAB voi hankkia tavaroita ja palveluita. Yhteishankintayksiköt **keskittyvät kynnysarvot ylittäviin, hankintalain piiriin kuuluviin hankintoihin**. Hankinnat voidaan toteuttaa toimeksiantopäätösten perusteella ns. yhteishankintana tai yhdelle tai usealle asiakkaalle tehtävänä erillishankintana. Yhteishankintoihin tulee ilmoittautua aina jo ennen kilpailutuksen aloittamista.

¹ Ks. käytännön hankintaohjeet: liite Hankinnan ennakoidun arvon laskenta_ISLAB

² Ks. käytännön hankintaohjeet: kohta 2.7 Hankinnan jakaminen osiin

Yleiset hankintaohjeet, hallitus 10.12.2024

[Hyväksyntäaika]

[OID]

Hankinta ja siihen liittyvä toimivalta allekirjoittaa hankintapäätös- ja sopimus ulkoistetaan yhteishankintayksikölle sisäisellä toimeksiantopäätöksellä, jota ei julkaista, mutta joka annetaan tiedoksi hallitukselle otto-oikeutta varten.

Yhteishankintayksikön vastatessa kilpailutusprosessin lainmukaisuudesta, hankintojen tarjouspyyntöjen valmistelun, hankintapäätöksen sekä hankintasopimuksen tekee yhteishankintayksikkö.

Hankintalain 20 § mukaisia ISLABin käyttämiä yhteishankintayksiköitä ovat ohjeen hyväksymishetkellä mm. Sansia Oy, **Service Oy** sekä Hansel Oy.

Hankinnoissa tulee käyttää yhteishankintayksiköiden seudullisesti kilpailuttamia tavarantoimittajia aina, kun ao. tuoteryhmän tuotteet ovat valmiiksi kilpailutettuja, ja kun se on muutoin mahdollista (vrt. ISLABin laaja maantieteellinen alue). Valmiiksi kilpailutettuja voivat olla esim. toimistotarvikkeet ja -kalusteet, matkatoimistopalvelut, sähkö ja hoitotarvikkeet jne.

Kun osto pohjautuu voimassa olevaan hankintalain periaatteiden mukaisesti syntyneeseen yhteishankintayksikön laatimaan hankintasopimukseen, ei tavaroita tai palveluita ei tarvitse enää erikseen kilpailuttaa, vaan osto on voimassa olevan sopimuksen täytäntöönpanoa ja oston voi tehdä suoraan tilaamalla sopimustoimittajalta ja ilmoittamalla sopimustunnisteen.

4 HUS Diagnostiikka - ISLAB yhteistyö

Hankintalain mukaan hankintayksiköt voivat sopia yksittäisen hankinnan toteuttamisesta yhdessä. HUSin ja ISLABin **välistä hankintayhteistyötä tehdään yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.** Yhteisesti tehtävät kilpailutukset ovat keskeinen osa yhteistoimintasopimusta aina, kun se on mahdollista, ja

Yleiset hankintaohjeet, hallitus 10.12.2024

[Hyväksyntäaika]

[OID]

toiminnallisesti järkevää. Näissä yhteishankinnoissa kilpailutuksen voi tehdä joko HUS Logistiikka tai Sansia Oy.

Kun HUSin hankintayksikkö on kilpailuttajana, tulee huomioida seuraavat asiat:

1. HUS tekee valituskelpoisen hankintapäätöksen, mutta ISLAB tekee oman sopimuksen valitun toimittajan kanssa.
2. Sansia Oy:n muut asiakkaat kuin ISLABin toimipisteet eivät voi käyttää kilpailutettuja tuotteita. Jos kilpailutetaan sellaisia tuotteita, joita hankitaan ISLABin alueella myös hoitoyksiköihin (esim. virtsaliuskat vieritestaukseen), Sansia Oy täytyy valita kilpailuttajaksi, jolloin myös Sansia Oy:n asiakkaina olevat hoitoyksiköt voivat hankkia kilpailutettuja tuotteita.

Tuotantojohtaja on ISLABin hankintakoordinaattori ja toimii HUS-ISLAB-yhteishankintojen yhteyshenkilönä. Tuotantojohtaja arvioi yhdessä ISLABin kunkin alan asiantuntijoiden kanssa tarpeen osallistua yhteiskilpailutuksiin. Toimeksiannon (= osallistumisen kilpailutukseen) hyväksyy kulloinkin toimivaltainen viranomainen.

5 Hankintamenettelyt

Hankintamenettely valitaan sen mukaan, onko kyseessä pienhankinta, kansallisen kynnysarvon ylittävä hankinta, vai EU-kynnysarvon ylittävä hankinta. Kynnysarvot tarkistetaan yleensä vuosittain, ja ne löytyvät mm. Työ- ja elinkeinoministeriön sivuilta: [EU- ja kansalliset kynnysarvot - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu \(tem.fi\)](https://tem.fi)

Yleiset hankintaohjeet, hallitus 10.12.2024

[Hyväksyntäaika]

[OID]

5.1 Pienhankinnat, alle kansallisen kynnysarvon³

Kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat ovat pienhankintoja. Vaikka pienhankinnat eivät kuulu hankintalain soveltamisalaan, tavoitteena on hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys. Mikäli muuta perustetta ei ole, myös toiminnallisesti merkittävät pienhankinnat tulee kilpailuttaa, elleivät ne kuulu jo kilpailutettuihin, puitesopimusten piiriin kuuluviin, tai Sansia Oy:n tai Servica Oy:n keskitetysti kilpailuttamiin tuote- tai palveluryhmiin.

Pienhankinnat jaetaan ISLABissa investointirajan vuoksi menettelytavoiltaan kahteen ryhmään, hankinnat < 10.000 € ja hankinnat > 10.000 € - alle kansallisen kynnysarvon pienhankinnat. Ks. käytännön hankintaohje.

5.1.1 Hankinnat < 10.000 €

Alle 10 000 euron suuruisissa uusissa hankinnoissa ei tarvitse tehdä kirjallista hankintapäätöstä eikä myöskään hankintasopimusta, ellei hankinta sisällä henkilötietojen käsittelyä tai muita erityisiä riskejä. **HUOM: Tähän ryhmään kuuluvat myös monet laboratoriotointaan liittyvät pienkoneet ja -laitteet tai isommat kalustekokonaisuudet, jotka tulee kuitenkin viedä omaisuusrekisteriin.**

Kaikissa hankinnoissa on pyrittävä mahdollisimman edulliseen lopputulokseen tekemällä hintatiedusteluja (esim. sähköpostilla tai internetin kautta) tai mikäli mahdollista, tekemällä minikilpailutus lähettämällä hintapyyntöjä muutamille toimittajille.

³ Ks. käytännön hankintaohjeet sekä sen liite Hankintojen pika-apuri.
Ks. myös tilaajavastuulain edellyttämät toimet yli 9.000 euron (alv 0 %) hankinnoissa.

Yleiset hankintaohjeet, hallitus 10.12.2024

[Hyväksyntäaika]

[OID]

5.1.2 Hankinnat $\geq$ 10.000 € kansalliseen kynnysarvoon saakka

Pienhankinnoissa voidaan käyttää kevennettyä menettelyä, jolloin tarjouspyynnöt, tarjoukset ja hankintapäätökset voi toimittaa sähköpostilla. Menettelytapa ja tarjouskilpailun laajuus tulee suhteuttaa hankinnan suuruuteen ja kilpailuttamisen kautta saavutettavissa olevaan hyötyyn.

Yli 10 000 euron hankinnoista tulee aina tehdä kirjallinen hankintapäätös sekä kirjallinen sopimus. Kulloinkin voimassa olevat kansalliset kynnysarvot tulee tarkistaa erikseen (<https://tem.fi/eu-ja-kansalliset-kynnysarvot>).

Hankintapäätöksiä tehtäessä on otettava huomioon samat hankintoja koskevat yleiset periaatteet kuin kansallisen kynnysarvon suuruisissa, ja sen ylittävissä hankinnoissa, vaikka hankintalakia ei niissä sovelletakaan (ei ole valitusoikeutta markkinaoikeuteen).

5.2 Kansallisen ja EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat⁴

Kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen tulee perustua hankintalain periaatteiden mukaiseen menettelyyn, eli ne tulee kilpailuttaa, ja niiden kilpailutus on pyrittävä tekemään yhteistyössä esim. Sansia Oy:n, Servica Oy:n tai HUSLABin kanssa. Ennen kilpailutuksen käynnistämistä on arvioitava markkinakartoituksen tarve, hankinnan jakaminen osiin sekä huoltovarmuus- ja turvallisuusvaatimukset.

Tuotantojohtaja toimii hankintakoordinaattorina tuotantoon liittyvissä hankinnoissa.

Tuotantojohtaja johtaa ja kehittää hankintojen prosessien kehittämistä, neuvoo ja ohjaa hankinnoissa ja hankintasopimuksien tekemisessä ja toimii yhteyshenkilönä

⁴ Ks. käytännön hankintaohjeet sekä sen liite Hankintojen pika-apuri.
Ks. myös tilaajavastuulain edellyttämät toimet yli 9.000 euron (alv 0 %) hankinnoissa.

Yleiset hankintaohjeet, hallitus 10.12.2024

[Hyväksyntäaika]

[OID]

hankintayhteistyössä. Tuotantojohtaja arvioi ISLABin asiantuntijoiden kanssa tarpeen osallistua yhteiskilpailutuksiin ja hankintarajojen mukaan joko hyväksyy osallistumisen tai esittelee hankinnan toimitusjohtajan tai hallituksen päätettäväksi.

5.2.1 Toimeksianto-/osallistumispäätös

Toimeksianto-/osallistumispäätös tarkoittaa valtuuden antamista päätöksentekoon hankinnan tuloksesta. Valtuuden antaa toimivaltainen henkilö (vrt. hankintarajat; esim. kansallisen kynnysarvon ylittyessä toimitusjohtaja tai hallitus). Koska toimeksiannolla annetaan myös valtuus päätöksentekoon, ISLABin asiantuntijoiden tulee olla keskeisinä toimijoina mukana ainakin sellaisten hankintojen valmistelussa, jotka ovat erityisesti ISLABille merkittäviä hankintoja (laboratoriolaitteet, -palvelut, -menetelmät).

5.2.2 Suorahankinnat

Suorahankinta tarkoittaa hankinnan tekemistä järjestämättä tarjouskilpailua. Tällöin valitaan yksi tai usea toimittaja, joiden kanssa neuvotellaan sopimuksen ehdoista. Suorahankinta voidaan tehdä, **jos hankintalaissa säädetty edellytykset täyttyvät**. Syy suorahankinnan käyttämiseen on aina todettava ennalta, ja se on perusteltava hankintapäätöksessä tai siihen liittyvässä muussa asiakirjassa. Ajanmukaiset suorahankinnan edellytykset ja suorahankinnoille määrätty ilmoitus- yms. menettelyt on hyvä tarkistaa hankintalaista.

Suorahankinnoista tekee päätöksen kulloinkin toimivaltainen viranomainen hallintosäännön tai delegointipäätösten asettamien rajojen mukaan.

Yleiset hankintaohjeet, hallitus 10.12.2024

[Hyväksyntäaika]

[OID]

6 Sidosyksikköhankinnat eivät ole mahdollisia

ISLABin ei ole nykytilanteessa mahdollista tehdä uusia sidosyksikkösopimuksia. Sidosyksikköhankinnat edellyttävät vähintään 10 % omistusosuutta sidosyksiköstä, ja tämä edellytys ei ISLABin omistuksissa tällä hetkellä täyty.

Aiemmin solmittujen sidosyksikköhankintoja koskevien sopimusten osalta toimitaan hankintalain siirtymäaikoja koskevien määräysten mukaisesti.

7 Horisontaalinen yhteistyö

Hankintalakia ei sovelleta hankintayksiköiden väliseen hankintaan, jolla hankintayksiköt toteuttavat yhteistyössä ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi niiden vastuulla olevat yleisen edun mukaiset julkiset palvelut. Lisäksi edellytyksenä on, että enintään viisi prosenttia ja enintään 500 000 euron osuus yhteistyön piiriin kuuluvista palveluista tuotetaan muita kuin sopimuksen osapuolia varten. (Hankintalain 16 §)

Horisontaalista yhteistyötä koskevan sääntelyn tarkoituksena on mahdollistaa todellinen yhteistyö hankintayksiköiden välillä ilman, että yhteistyön toteuttamisessa niiden olisi kilpailutettava lain mukaisesti hankintansa toisiltaan. Hankintayksiköt voivat päättää suorittaa julkisia palvelujaan yhteisesti tekemällä yhteistyötä ilman, että niiltä vaaditaan kilpailuttamatta jättämisen perusteeksi tiettyä oikeudellista muotoa, kuten esimerkiksi yhteistä sidosyksikköä.

Yhteistyön tulee olla todellista siten, että siihen osallistuvat hankintayksiköt toteuttaisivat yhteistyön piiriin kuuluvia palveluja myös ilman yhteistyötä. Yhteistyö voi sisältää kaikenlaisia toimintoja, jotka kuitenkin liittyvät osallistuville

Yleiset hankintaohjeet, hallitus 10.12.2024

[Hyväksyntäaika]

[OID]

hankintayksiköille osoitettujen tai niiden suoritettavakseen ottamien palvelujen suorittamiseen ja velvollisuuksien hoitamiseen.

8 Hankinnoista päättäminen

Hankintapäätöksen tekee toimivaltainen viranhaltija tai hallitus. Päätösvallan rajat määräytyvät hallintosäännön tai delegointipäätösten mukaan. Hankinnasta päättävän tulee huolehtia, että hankinnat tukevat kulloinkin hyväksyttyä strategiaa, ja niihin tarkoitetut määrärahat tulee olla hyväksyttynä käyttötalousarviossa tai investointisuunnitelmassa.

Toimivallasta ja päätöksentekoon liittyvistä asioista löytyy tarkennuksia mm. seuraavista ohjeista:

- ISLAB laboratoriokeskuksen käytännön hankintaohjeet
- Hallintopäätöksiin liittyvät menettelytavat ISLABissa
- Toimivallan siirtopäätökset

Voimassa olevat esim. yhteishankintayksiköiden kilpailuttamat sopimukset on tarkistettava aina ennen uutta hankintaa (ks. luku 3). Tuotantoon liittyviä hankintoja koordinoi tuotantojohtaja.

9 Hankintamenettelyn dokumentointi ja asian- ja asiakirjanhallinta

Hankinnan valmisteluun, kilpailutukseen, päätöksentekoon ja sopimushallintaan liittyvät asiakirjat tulee tallentaa siten, että hankinnan kulku voidaan jälkikäteen todentaa. Erityisesti tulee dokumentoida markkinakartoitus, hankinnan jakaminen osiin tai perusteet jakamatta jättämiselle, tarjoajien vertailu, hankintapäätös sekä mahdolliset poikkeukselliset ratkaisut.

Yleiset hankintaohjeet, hallitus 10.12.2024

[Hyväksyntäaika]

[OID]

Hankintojen asian- ja asiankirjanhallinnasta on kerrottu tarkemmin käytännön hankintaohjeessa.

Kuvailutiedot

	Nimi
Laatija(t)	Tervala Anu
Tarkastaja(t)	Väisänen Sari
Hyväksyjä	[Hyväksyjä]
Osaamisalue	HALLIN
Työpiste(et)	[Työpiste]
Asiasanat	kilpailutus; Tarjouskilpailu; hankintaraja; tilaajavastuulaki; suoramarkkinointi; hankinta; hankintamenettely; pienhankinta; Kynnysarvo; Sansia; HUS logistiikka; Servica; Hansel
Korvaa ohjeen	[Korvaa ohjeen]
Kommentit	[Kuvaus]